herpy

SALAMANDERE

Tam Dao Newt

Paramesotriton deloustali

Paramesotriton deloustali er en stor og kraftig, nesten helt vannlevende salamander på 15-20 cm fra kjølige fjellbekker i det nordlige Vietnam. Den er mørkebrun med oransje til røde flekker på buken og et bredt, flatt hode. Arten trenger kjølig, rent vann, og hannene er aggressive mot hverandre.

Familie: Salamandridae Tidligere navn: *Mesotriton deloustali; Pachytriton deloustali* **Mild hudgift**

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**15-20 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**10-15 år**
Aktiv	**I skumringen og om natten**
Levevis	**Akvatisk**
Biotop	**Regnskog, fjellskog og våtmark**
Hudgift	**Mild** Vask hendene etter kontakt, og hold fingrene unna øyne og munn
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**100 × 40 × 40 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**16-22 °C**
Temperatur, natt	**14-18 °C**
Luftfuktighet	**70-90 %**
Vann	**Akvaterrarium** dybde 20-30 cm
UVB	**Ikke nødvendig**
Kosthold	**Insekter og mark/snegler**
Holdes	**Parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Larver i vann**
Egglegging	**I vann**
Egg per sesong	**20-115**
Eggleggінger per år	**1**
Klekking	**21-56 dager** ved 18-22 °C
Larvetid	**80-110 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Andre larver og små vanndyr (dafnier, mygglarver)**
Yngelpleie	**Ingen**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Paramesotriton deloustali er en av de største artene i slekten. Voksne dyr er oftest 15-20 cm til sammen, men enkelte hunner blir over 20 cm. Huden er kornet og mørkebrun, hodet er bredt og flatt, og halen er høyere enn hos de fleste andre artene i slekten. Buken har oransje til røde flekker på svart bunn. Hvor stor del av buken som er rød, varierer fra bestand til bestand og fra dyr til dyr. I paringstiden får hannen en skinnende stripe langs halen.

Huden skiller ut en giftig sekresjon ved fare. Det er påvist tetrodotoksin i huden hos arten, men i varierende mengder, og hvor kraftig sekresjonen virker på mennesker, er ikke undersøkt. Vask hendene etter kontakt, ikke ta på øyne eller munn, og håndter bare dyrene når det er nødvendig.

Arten ble beskrevet i 1934 av René Léon Bourret og er slektens typeart. Den har tidligere stått i slektene *Mesotriton* og *Pachytriton*. Ungene lever på land de første årene og går først i vannet når de er noen år gamle; deretter er dyrene nesten helt akvatiske. Arten vokser langsomt. Levealderen er ikke dokumentert, men arter i slekten kan bli 10 år eller mer.

Utbredelse og leveområde

Paramesotriton deloustali lever i det nordlige Vietnam i 200-1.900 meters høyde. Utbredelsen strekker seg fra Tam Dao-fjellene i provinsene Vinh Phuc, Thai Nguyen og Tuyen Quang mot nord til Bac Kan og mot vest over Hoang Lien Son-fjellene til Lao Cai, Ha Giang, Yen Bai og Son La. Arten består av to genetisk adskilte grupper, en vestlig og en østlig. Den er også oppgitt fra grenseområdet i Yunnan i Kina, men det er usikkert. Bestandene i Quang Ninh i det nordøstlige Vietnam regnes i dag til *Paramesotriton guangxiensis*, så utbredelsen er snevrere enn på eldre kart.

> **Naturlig utbredelse:** Vietnam.

LEVEOMRÅDE

Paramesotriton deloustali lever i kjølige fjellbekker i eviggrønn skog med lukket løvtak. Dyrene skjuler seg under steiner, blader og trebiter i bekkene, og egg og larver finnes på samme sted. Klimaet er utpreget sesongbetont med varme, regnfulle somre og kjølige, tørre vintre, der kald luft fra nordøstmonsunen senker temperaturen. Arten tåler varme og tørke dårlig. Bestandene trues av landbruk, vannforurensning og oversvømmelser.

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stell av *Paramesotriton deloustali*. Arten holdes som de øvrige artene i slekten, og tallene for egg, klekking og larvetid er lånt fra *Paramesotriton hongkongensis*, som er langt bedre kjent i fangenskap.

Et par trenger et akvarium på minst 100 × 40 × 40 cm. Unge dyr kan holdes parvis i 60 × 30 × 30 cm. Når dyrene har gått i vannet, blir hannene aggressive mot hverandre og ofte også mot hunnene, og de biter. Hold hannene hver for seg, eller del et stort akvarium med en glassplate, slik at vannet kan renne gjennom, men dyrene ikke kan nå hverandre. Gi rikelig med skjul av stein, bark og røtter samt en landdel av stein eller kork så lenge dyrene ennå er landlevende. Hold lokket tett.

Bruk sand, store steiner eller ingen bunn. Fin grus kan svelges og gi tarmslutning.

TEMPERATUR

Paramesotriton deloustali må holdes kjølig: 16-22 °C om dagen og 14-18 °C om natten, og vannet må ikke bli varmere enn 22 °C. Om sommeren kan det kreve vifte, kjøleelementer eller et kjølig rom for å holde akvariet under grensen. Om vinteren kan temperaturen gjerne falle et par grader, som i fjellene arten kommer fra, men en egentlig dvale er ikke dokumentert.

Les mer: Vinterdvale og årstider

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Paramesotriton deloustali er nesten helt vannlevende, så luftfuktigheten i rommet spiller liten rolle; 70-90 % er fint. Landdelen må være fuktig for unge dyr som ennå er terrestriske.

VANN OG VANNKVALITET

Vannet skal være 20-30 cm dypt for voksne dyr. Bruk avklort springvann eller kildevann. Vannet skal være rent og oksygenrikt, og ekstreme verdier av pH og hardhet unngås. Et svampfilter eller et innvendig filter med svak strøm og en luftstein passer for arten. Bytt en del av vannet jevnlig, og fjern fôrrester, for dyrene spiser mye.

LYS OG UVB

Paramesotriton deloustali trenger ikke kraftig lys. Et enkelt lysstoffrør eller LED-rør på en tidsbryter gir en fast døgnrytme på omkring 12 timer. UVB er ikke nødvendig.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Paramesotriton deloustali er grådig. Hakkede meitemarker er grunnfôr, og dyrene tar også sirisser, voksmøllarver, nyskallede melorm, kakerlakker og biter av reker. Voksne fôres to ganger i uken, unge 3-4 ganger i uken. Venn dyrene til å ta fôr fra en pinsett, slik at det er lett å se hvor mye hvert dyr spiser. Dyrene blir lett for tykke, så ikke fôr med voksmøllarver alene.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Paramesotriton deloustali er langsom og litt sky, men spiser villig og blir ofte tillitsfull. Hannene forsvarer et område og biter andre hanner og ofte også hunner, særlig når hannens hale skinner og han vifter med den. Dyrene må ikke håndteres mer enn nødvendig; bruk et nett til flytting.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Utenom yngletiden er kjønnet vanskelig å se. I yngletiden får hannen en skinnende halestripe og en oppsvulmet kloakk, og hunnen blir fyldigere. *Paramesotriton deloustali* vokser langsomt, og ungene er landlevende de første årene. Hanner kan vise yngletegn fra omkring 3-4 års alder. Hunnene bør være fullt utvokste før de brukes til avl, og det kan ta opptil 8 år. Tallene bygger på få dyr.

PARRING

Hannen av *Paramesotriton deloustali* sitter ofte på en stein og vifter med halen, men går samtidig til angrep på hunnen, som blir stiv og passiv. En hunn må derfor kunne trekke seg unna hannen: akvariet må være stort med mange skjul, eller dyrene holdes adskilt og settes bare sammen i korte perioder. Yngletiden er ikke dokumentert for arten. Parringen følger slektens mønster, der hannen vifter med halen foran hunnen og avsetter en sædpakke, som hun samler opp med kloakken.

EGG OG LARVER

Hunnen av *Paramesotriton deloustali* legger eggene enkeltvis på vannplanter og folder bladet rundt dem, slik det er typisk for slekten. Antallet egg er ikke dokumentert for arten; tallet i boksen er lånt fra *Paramesotriton hongkongensis*. Flytt eggene til en balje med luftstein, eller legg dem i et yngelnett. Bytt vannet jevnlig.

METAMORFOSE

Eggene klekkes etter 3-8 uker ved 18-22 °C; hold også egg og larver under 22 °C. Larvene er store nok til å ta dafnier og mygglarver fra start. Larvene kan spise hverandre, så sorter dem etter størrelse. Forvandlingen skjer etter omkring 80-110 dager: gjellene skrumper, og dyret går på land.

OPPDRETT AV UNGER

De nyforvandlede ungene går på land og trenger en fuktig landdel eller en boks med fuktig kjøkkenpapir og mose. De tar små meitemarker, nyklekte sirisser og små insekter. Ungene er landlevende i flere år og går deretter selv i vannet. Sett dem da i et lavt akvarium med steiner som rager opp av vannet, og lokk dem ned i vannet med meitemarker i vannkanten; noen dyr går i vannet etter få dager, andre først etter et par uker. Veksten er langsom.

Helse og vanlige feil

Typiske feil og sykdommer hos *Paramesotriton deloustali*:

- Varme og dårlig vann: hold temperaturen under 22 °C og vannet rent.
- Fin grus som svelges og gir tarmslutning.
- Bsal (*Batrachochytrium salamandrivorans*): asiatiske salamandere kan bære soppen uten symptomer, og den kan være dødelig for andre halepadder. Nye dyr må i karantene, og utstyr og hender må rengjøres mellom akvarier.
- Dyr som ikke vil spise, har hudsår eller hevelser, må til en veterinær med kunnskap om amfibier.

Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.